

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 729.

CHICAGO, ILL., 1. septembra (September 1st), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

ŠOLA ZA AMERIŠKO STROKOVNO ORGANIZIRANO DELAVSTVO.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije je imela koncem avgusta v Atlantic Cityju sejo, na kateri je sklepala o načrtih za boje proti nadaljnim zniževanjem plač. Načrti, kakršne so sprejeli, ne bodo uspešni in zniževanje plač se bo v ameriški industriji nadaljevalo skozi vso zimo. Tudi brezposelnosti ne bodo odpravili; mesto pet milijonov homo imeli šest milijonov brezposelnih.

Eksekutiva A. D. F. vprašuje, zakaj je treba zniževati plače preje, predno se znižajo cene življenjskim potrebščinam. In te so še vedno, razun nekaj izjem, visoke kakor so bile, 65 proc. višje, kakor pa leta 1914. Vprašuje, čemu se ne znižujejo tudi dobički korporacij in zakaj naj trpi vse posledice zniževanja le delavstvo.

Da, zakaj?

Tudi farmarji imajo enaka vprašanja. Tudi oni so prizadeti, kajti cene njihovim pridelkom so padle, medtem, ko se dobički spekulantov niso prav nič znižali, ampak obratno: zvišali so se.

Casopisje, kolikor ga je v službi kapitalističnih interesov, in to je v večini, odgovarja na vsa taka vprašanja, odgovarja seveda na svoj način. Zatrjuje, da so se dobički ogromno znižali, mnoge korporacije pa so prisiljene posegati v svoje rezervne sklade. Če lovarne ne obratujejo, ne delajo dobiček, pač pa izgubo. Gospodarski polom po vsem svetu je povzročil depresijo tudi v ameriški industriji. Razmere pa se bodo izboljšale, toda svet mora iti v "normalni" tir. Po kapitalističnih nazorih to pomeni, da se morajo delavske plače znižati, povprečna produkcija posameznega delavca povečati in delovne ure, ako niso že sedaj dovolj dolge, podaljšati.

To se izvršuje. Delavce se vedno bolj priganja. Če ne boš napravil toliko in toliko ti, bo pa kdo drugi; saj jih je tisoče, ki čakajo na tvoje mesto. In delavec se npenja pri težkem delu, ker ve, da če izgubi delo izgubi tudi kruh.

V jeklarski industriji smo srečno prijadrali v "normalnost". Ne, nismo še. Deset in dvanajsturni delavnik ostane, plače navadnim delavcem so se znižale na 30c. na uro. TRIDESET CENTOV NA URO! To je plača, ki jo dobivajo sedaj tudi delavci v mnogih drugih obratih, posebno v kovinskih delavnicah.

V vseh obratih, kjer se producirajo stvari, katere izdelujejo tudi v drugih deželah, cenejše kakor v Združenih državah, se bodo zniževalo plače do najnižje mogoče meje. Konkurenca na inozemskem trgu zahteva to. Ta fakt je znan tudi eksekutivi A. D. F., zato se ne trudi mnogo organizirati milijone navadnih delavcev, katere prepušča milosti kapitalistov. Plače teh so se najprvo znižale in v nekaterih obratih so se zni-

žale po premirju že tretjič. Ali zaeno s tem zniževanjem se odščipavajo plače tudi izučnim delavcem, v nekaterih strokah zelo občutno. Slednji so večinoma organizirani v strokovnih unijah. V imenu teh govori eksekutiva A. D. F.

Ekonomska rekonstrukcija.

Kljub temu, da vlada na industrialnem polju v evropskih državah še velik kaos, so se mnogotere industrije vendarle opomogle in njihov obrat postaja normalen, to je tak, kakor je bil do leta 1914. Pred vsemi prednjači nemška industrija. In kakor je ta prizadevala skrbti angleškim in ameriškim kapitalistom v predvojni dobi, tako jih zopet prizadeva sedaj. Nemški produkti se prodajajo cenejše, kakor pa so produkcijski stroški za iste izdelke v Angliji ali v Združenih državah. Torej je treba produkcijske stroške znižati. To v prvi vrsti pomeni zniževanje plač.

V sedanjih razmerah so res precejšnje razlike v plačah, ki jih dela valuta. Na podlagi te so plače nemškega delavca mnogo nižje kot pa ameriškega delavca. Plačo, ki jo dobiva tu en delavec, dobiva tam v mnogih obratih komaj pet delavcev skupaj. Ta razlika pride vpoštev šele v mednarodni trgovini. Doma se je ne čuti toliko, ampak v konkurenci je vendarle problem, iz katerega si ameriški kapitalisti ne vedo pomagati drugače, kakor z zniževanjem plač in pa s tem, da pomagajo višati vrednost denarja tujih držav. Pri tem pa je zanje mnogo lažje nižati plače svojem delavstvu, kakor pa pomagati tujim denarnim vrednotam.

Nadprodukcija.

Kadar se produkti nakopičijo, kadar so skladišča polna zalog, tedaj pravimo, da je nastala nadprodukcija. Tudi sedaj je baje nadprodukcija, kajti drugače bi industrija obratovala. Toda sedanja ekonomska kriza ni nastala vsled nadprodukcije. Saj živi skoro ves svet v pomanjkanju. Pet let se je razdiralo, in če bi se hotelo to samo popraviti, bi morala obratovati industrija vsega sveta par let s polno paro.

Obleke primankuje. Toda tekstilne tovarne vendarle ne obratujejo. Volne, bombaža in drugih predil je dovolj. V georgijski legislaturi se je celo pojavil predlog, naj se za eno leto prepove pridelovanje bombaža, da se izpraznijo stare zaloge in protektirajo primerne cene, ki bodo garantirale plantažnikom vsaj povrnitev produkcijskih stroškov. Torej blaga ne primankuje, ljudstvo v stoterih mestih Evrope in drugod pa hodi oblečeno v capah.

Enako je s stavbinsko industrijo. Po vsem svetu primanjkuje stanovanj. Ampak gradbenega materiala je dovolj in tudi delavcev. Stavbinska industrija

pa počiva. In tako gre stvar vseskozi naprej. Svet je nakopičen z bogastvi, ljudstvo pa trpi pomankanje.

Kako odpraviti krizo?

Kako odpraviti krizo, kako pospešiti mednarodno ekonomsko rekonstrukcijo, to je vprašanje. Vrše se mednarodne konference finančnikov in industrialcev, toda gospodarskega položaja ne morejo izboljšati. Militarizem je z zadnjo vojno zadal rane, kateré ne more zaceliti v kratki dobi noben zdravnik, najmanj pa še zdravniki, ki hočejo, da ostane sistem tak kot je.

Senator McCormick je dejal, da ako se nekaj ne ukrene, bo brezposelnost v Ameriki prihodnjo zimo dosegla višek, kakoršnega je imela v jeseni 1914. Kaj naj se ukrene, senator McCormick ne pove. Povedal pa je tole:

"Nobenega zdravila ni, ki bi takoj učinkovalo za odpravo sedanji ekonomski depresiji. Edino, kar se more storiti takoj, je podvzeti primerne korake, da se prepreči preobčutno pomankanje med maso brezposelnih."

Senator McCormick je eden vodilnih politikov v republikanski stranki in je sam kapitalist. Pozna ekonomski položaj po svetu in ve, da kapitalizem ne more nuditi takojšnjega zdravila. Če ni profitov, tedaj se obrat ustavi. Treba je torej iskati potov in sredstev, da se vspostavi solidnejše razmere za mednarodno trgovino. Če pa pri tem ljudstvo trpi pomankanje, naj se skrbi vsaj toliko, da ne bo od glada umiralo. To je smisel McCormickove izjave.

Važnejše vprašanje.

Za A. D. F. je torej mnogo važnejše vprašanje, dali je dosedanja njena taktika še dobra in ako ni, poiskati drugo, ki bo odgovarjala današnjim razmeram in potrebam delavskega razreda. Sedanja taktika A. D. F. gre za tem, da se višajo delavske plače, krajsa delavnik in pa da se vpeljujejo v obrate razne ugodnosti za delavstvo, bodisi v zdravstvenem ali v drugih ozirih. Vse to je lepo in prav, ampak ni dovolj. Ako so plače v enem obratu previsoke, tako da mu je nemogoče konkurirati z enakimi obrati v inozemstvu, tedaj kapitalisti tako industrijo zapro, odpro pa tovarne v deželah, kjer lahko zmanjšajo produkcijske stroške. Svoj kapital torej vlagajo v obrate, ki operirajo v tujih deželah. Dobiček vlečejo vseeno, pa naj bodo že tovarne na Kitajskem, v Nemčiji, v Jugoslaviji, ali pa v Zedinjenih državah. In ako je mogoče preseliti obrat v Nemčijo, ga preselijo, samo da so dobički večji. Vseh obratov se seveda ne more preseliti. Surovine so tukaj, rudniki so tukaj in tudi obrati morajo biti tukaj. Ampak oni imajo rudnike tudi v tujih deželah in ravno tako tovarne, in mesto, da bi operirali s polno paro-ameriške tovarne in rudnike, operirajo rajše tiste, ki jim nudijo več dobička. Tak je dolarski patriotizem, odet s krinko 'stoprocentnega' patriotizma, ki je naperjen proti zavednemu delavstvu, ker uči ljudstvo, kaj je zdravilo, ki bi za vedno ozdravilo sedanje mizerne razmere. To je izdajalsko in vse, kar je izdajalsko, se mora po nazorih dolarskih patriotov zatreti.

Možno je vzdržati visoke plače za nekatere stroke delavcev. Teh ni mnogo. Tudi je možno vzdržati višje plače tistemu delavstvu, ki dela v obratih, ki niso prizadeti vsled inozemske konkurence. Ampak to delavstvo je v veliki manjšini. Če si obdrži svoje stališče, bo postalo nekaka aristokracija med maso ameriškega delavstva, razred v razredu. To razliko se je opazalo že pred vojno, posebno med železniškim de-

lavstvom, ki ni hotelo niti pripadati k A. D. F. V vojnem času so te razlike nekoliko izginile, sedaj pa prihajajo zopet na površje. Kapitalisti žele to, kajti če ustvarijo prèzir v enem delu delavstva do drugega, je njihov boj proti proletariatu kot celoti lažji in uspešnejši.

Socializem edino zdravilo.

Za Ameriško delavsko federacijo je torej vprašanje, ali naprej po stari poti, ali pa dati organizaciji socialistični značaj in socialistični program. Če to stori, mora ob enem pričeti uvajati industrialno formo organizacije, kajti dosedanja je že davno dozorela. Industrialni način organiziranja bo uspešnejši za varovanje interesov vsega delavstva, ne pa samo tistega dela izvoljencev, ki imajo gotove poklice in jim raditega konkurenca na delavskem trgu ne dela posebnih težav.

Prišli smo v dobo, ko pada življenski nivo ameriškega delavca na nivo evropskega delavca. Res je, da živi ameriško delavstvo še vedno v boljših razmerah kakor pa evropsko delavstvo, ker ima ta deleža tudi mnogo boljše pogoje zato. Ampak, mesto da bi se razmere izboljševale vsopredno z razmerami evropskega delavstva, ostajamo zadej. Hrana v povprečni delavski kuhinji v Ameriki je slabša, kakor je bila pred leti. Povprečne delovne ure ameriškega delavca so daljše, kakor pa delavnik evropskega delavca. In tako bi se lahko navedlo še več takih primer. Kljub temu ne mislimo trditi, da so razmere v katerih živi evropski delavec, boljše od tukajšnjih; tudi evropsko delavstvo tepe kapitalistični sistem in v tem ni razlike.

Strokovno organizirano delavstvo si mora vzeti za svoj cilj socializem. Boriti se mora za socializacijo produktivnih in distributivnih sredstev, pri tem pa seveda ne zanemarjati momentalne interese delavstva. Če pa se bo sklepalo le izjave, ki obsojajo zniževanje plač in gonjo za odprto delavnico, ne bo delavstvo s tem ničesar doseglo. Skrajni čas je, da se ameriško strokovno organizirano delavstvo vzbudi in spozna, da samo zahtevanje po večjih plačah ne bo nikdar prineslo blagostanja ameriškemu proletariatu kot celoti. In delavska organizacija mora imeti na vidiku interese delavske CELOTE, ne pa le ene gotove stroke delavcev.

Kapitalizem je neozdravljivo bolan. Voditelji A. D. F. tega nočejo priznati, zato tudi ne verujejo v socializem. Delavski "prijatelji" v kapitalističnih strankah so jim več kakor pa vse mednarodno socialistično gibanje. In vendar vidimo, da jim vsi ti "prijatelji" med demokrati in republikanci niso mogli pomagati niti v enem oziru, pač pa morajo delati tako, kakor zahtevajo velebizniški interesi.

Ako ne spoznajo pravočasno svojih zmot, bo A. D. F. hiral, ker ne bo več imela pogojev za napredek. Edino, kar jo reši, je industrialna struktura organizacije s socialističnim programom.

S staro taktiko se ne more mnogo več izboljšati življenski položaj povprečnega ameriškega delavca. Treba je poseči globlje v boj. Med organiziranim ameriškim delavstvom je treba uvesti socialistične nazore in ga prepeljati s socialističnimi cilji.

Socializem je edina trajna rešitev ameriškega delavstva izpod vednih gospodarskih depresij.

Proletarec je pisan zato, da bi imeli delavci koristi od njega. In to je le tedaj mogoče, če ga prav čitajo.

Meščanska doba.

V dobi po revoluciji l. 1848. se je dovršila popolna politična zmaga buržvazije. Po l. 1848. buržvazija že ni bila več fevdalna; po eni strani so jo držali skupaj gospodarski interesi v nasprotju z interesi delavstva, po drugi strani je buržvazija postavila v ospredje vse svoje politike narodnostno vprašanje. To vprašanje, vzbujeno po revoluciji leta 1848., je prevzelo vsa srca kulturno sicer že pospelih, a politično še ne združenih narodov. Ti so hoteli torej predvsem politično združitev. Klasičen pogled tega gibanja imamo na Nemškem in v Italiji.

Italijanski politik Mazzini je bil prvi, ki je tedaj formuliral narodno vprašanje. Na prvo mesto je postavil narodnostni princip v nasprotju dotlej veljavnim principom absolutnega vladanja. Narod ne sme biti razkosan v različnih državah, pod različnimi vladarji, marveč bodi politično združen v eno celoto, po drugi strani boji pa narod tudi popolnoma prost v izbiro svojega vladarja. Te Mazzinijeve ideje niso porodile le revolucije v mislih, marveč tudi v dejanjih. Italijani so začeli boj za politično združitev za Zedinjeno Italijo.

Krasna Mazzinijeva ideja se je kmalu zlorabila. Lisjaški francoski cesar Napoleon III. je spoznal, da more prvi del narodnostne Mazzinijeve ideje t. j. geslo politične narodne edinosti le koristiti njegovi absolutistični vladi. S tem geslom je lahko metal pesek v oči svojim Francozom, ki so bili itak že politično združeni v eno celoto. (Drugega dela Mazzinijeve narodnostne ideje o samoodločevanju naroda se je seveda previdno izognil). Zato se je Napoléon III. "velikodušno" izrazil za Zedinjeno Italijo in pomogel Italijanom, ki so l. 1859 pri Solferinu pobili Avstrijce.

Napoleona III. sta prekosila državnik Bismarck na Nemškem in Cavour v Italiji. Ta dva sta uvedla politično zedinjene Nemčije in Italije, ne radi nemškega ali italijanskega ljudstva, ampak prvi radi pruskih koristi oz. koristi pruskega kralja, drugi pa v prosepah savojske kraljevske rodbine. Nekdanja meščanska demokracija, ki je l. 1848. zapisala svobodo na svoj prapor, je podlegla temu narodnostno pobarvanemu cesarizmu (samovlada kralja ali cesarja, oz. politika, ki ima pred očmi le kraljeve, cesarjeve koristi).

V času tega boja med kraljem in meščanstvom je nastopila v letih 1861—1862 na Nemškem socialna demokracija. Najimenitnejši njen agitator je bil Lasalle, za njim Schweitzer, oba na Pruskem. Lasalle je učil delavstvo delati lastno politiko, ne več kot privesek meščanstva. Zahteval je uvedbo splošne in enake volilne pravice. Lasalle je imel prav, kajti kmalu je meščanstvo, kakor že omenjeno, vrglo pred kraljevsko močjo puško v koruzo, prepustivši delavstvo popolnoma njegovi usodi. Na Sakskem je deloval Bebel, kateremu se je pridružil s Pruskega pregnani Liebknecht. Bebel je učil delavstvo spoznati resnico, da je meščanstvo rajši podložno kralju, kot da bi šlo z delavstvom, v sled če-

sar se mora delavstvo združiti in se zanašati le na svojo lastno moč.

Liebknecht se je pridružil splošnemu klicu po osvoboditvi in politični združitvi nemškega naroda, zahteval pa je istodobno rešitev delavskega stanu iz socialne bede. Liebknecht je seveda mislil z edinostjo nemškega naroda pošteno in je naravno obsojal vojno Prusije z Avstrijo l. 1866., ki jo je imenoval bratovsko vojno in katastrofo za nemški narod.

V boju za osvoboditev delavskega stanu je igrala lepo vlogo tudi delavska svetovna Internacionala, ustanovljena po Marxu l. 1864. Marx je spoznal, da se more le v mednarodni združitvi delavstvo rešiti mednarodnega delavskega sovražnika, kapitalizma. Ta Internacionala je delavcem sicer moralno mnogo pomagala in meščanstvu nagnala veliko strahu, praktično se pa ni mogla vzdržati radi pomanjkanja gmotnih sredstev in tehničnih ovir pri vodstvu. Zato se je l. 1876 razpustila.

V tej dobi (t. j. v letih 1866—1870) je tudi staremu absolutizmu odklenkalo. Moral je sam spoznati, da ne more brez ljudstva vladati, niti ne več protinjemu, zato mu je moral prepustiti delež politične moči. V Avstriji se je to zgodilo po nesrečni vojni s Prusijo pri Kraljevem Gradcu l. 1866. (uvedba ustave in konstitucionalizma koj potem l. 1867.) Francoskega absolutističnega cesarja Napoleona III. je istotako upropastila nesrečna vojna s Prusijo l. 1870. — uvedla se je v Franciji republika. Ta republika je bila sicer meščanska in protidelavska, vendar je bil z njo stari absolutizem strt. Značilno za protidelavsko mišljenje meščanstva je dejstvo, da je ono, ko je leta 1870. oblegala pruska vojska Pariz, in je delavstvo v splošni zmešajavi prevzelo vladno (tzv. pariška komuna) ter junaško branilo rodno mesto, da se je meščanstvo rajše podalo pruski vojski, nego bi ostalo pod delavsko vladno.

Na Nemškem pomenja politično zedinjenje malih nemških držav in eno celoto (1871) z istočasno uvedbo splošne in enake volilne pravice za državni zbor tudi polom starega absolutističnega režima. Meščanstvo nastopi pod kraljevskim in junkerskim (veleposestniškim) varuštvom vladno, delavstvo izide iz tega boja kot uporni premaganec.

Z l. 1870. se začne za buržvazijo zlati časi.

V 35 letni dobi zunanega in notranjega miru je buržvazija lahko razvila svojo gospodarsko-politično moč do vrhunca. Meščansko parlamentarno življenje se je v tej dobi vživelo v narodno-militarističnih državah s kapitalističnimi uredbami. Ogenj nekdanje revolucije se zdi, da je pogasil popolnoma.

V tem prvem času meščanske vsegamogočnosti (1870-1885) nastopi tudi njena socialna protirevolucija, to se pravi, meščanstvo uporabi vsa sredstva, da zatre delavsko, predvsem socialdemokratsko gibanje. Na Nemškem, v Avstriji in na Francoskem začne preganjati delavske voditelje z veleizdajalskimi procesi, proti delavstvu se sklepajo izjemne postave. V duševnem oziru je opaziti protirevolucijo v okrepitevi klerikalizma, v gospodarskem oziru pa v carinski politiki (1879). Domači tovarnarji in

producenti sploh dosežejo vsled svojega političnega vpliva pri vladi in zakonodaji svoje gospodarske koristi s tem, da se na tuje izdelke navali visoka carina, tako da morejo svoje izdelke poljubno visoko prodajati, ne da bi seveda delavske mezde za to razumno povišali. Naraste draginja, ki tlači posebno delavstvo in malomeščanske stanove.

Prvi, ki so se v tem času dvignili energično proti izsesavajočemu kapitalizmu, so bili malomeščanje in ne delavstvo. Povod za to je dala velika gospodarska kriza iz leta 1873, ki je zadela v prvi vrsti malomeščanstvo. Brezvestni špekulanti so spravili na tisoče in tisoče malomeščanskih družin v mizerijo. To nezadovoljnost malomeščanstva so porabili fevdalci in duhovščina, ki je začela organizirati malomeščanstvo proti nekrščanskemu internacionalnemu kapitalizmu pod zastavo tzv. "krščanskega" socializma. Druga skupina malomeščanstva se je družila proti kapitalizmu pod firmo narodnosti. "Mi moramo braniti nemškega človeka pred kapitalom" so klicali tu Schoenererjanci; tam so Luegroveci pod zastavo krščanstva in antisemitizma šli v boj zoper kapitalizem. Kakor eno, tako je tudi drugo geslo služilo le demagogiji voditeljev, vsled česar ni moglo v gospodarskem oziru doseči zaželjenih uspehov, v političnem oziru pa sta vendar oni dve gesli prispeli k demokratizaciji Evrope.

Takoj za malomeščanstvom se je dvignilo delavstvo. Delavski proletarijat v Nemčiji je vzbudil Internacionalo zopet k življenju, po spretnem vodstvu svojih izbornih duševnih voditeljev (Bebel, Liebknecht in drugi) se je notranje organiziral in okreplil. Napredujoč od zmage do zmage na volilnih bojišjih je prisilil vlado, da je odpravila izjemne postavbe proti delavstvu (1890). V tem času je padel tudi Bismarck, najhujši sovražnik delavstva sploh in soc. demokracije posebej.

V tem času je postal nemški proletarijat prvoboritelj in spodbuditelj svetovnega delavstva. Ta vpliv se je posebno pokazal na Francosko, kjer vidimo vstajati drugo Internacionalo (v Parizu l. 1869), ki je delavstvu določila 1. majnik kot delavski praznik.

Še bolj blagodejno je vplivalo gibanje nemškega proletarijata na Avstrijsko, kjer je Dr. Viktor Adler stopil na čelo social-demokratskega delavstva.

Danes je vlogo nemškega proletarijata prevzel revolucionarni ruski proletarijat, dasiravno je v svoji ognjevitosti šel morda nekoliko predaleč in ni konsolidiral radikalnih delavskih vrst po svetu, pač pa se jih je razdružilo, zakar seveda ne pade vsa krivda na ruske delavce v komunistični stranki.

Da se povrnemo k predmetu: To tretje obdobje (1880-1905) je karakterizirano po dveh prikaznih. Po eni strani vidimo naraščati moč socialne demokracije v vseh zahodno-evropskih državah in ustvarjati potom politično-volilnih bojev močne politične stranke, na drugi sliki pa vidimo kapitalizem ne le napredovati do omotične višine, ampak tudi štopati istočasno potom kartelov in trustov v obrambno pozicijo nasproti konsumentom, odnosno manjšim kapitalistom. Kartelna veleprodukcija požira male

podjetnike in duši konsumente, ki morajo plačevati cene, kakršne jim trustjani diktirajo. Carinska politika, ki stoji pod vplivom kapitalistov, brani tujim cenenim izdelkom čez mejo z visokimi carinami pod hinavsko pretvezo, da je treba "varovati nacionalno delo".

To obdobje končuje z vrenjem po vsej Evropi in po ostalem svetu.

Socializem ali slabše življenske razmere.

Ameriški kapitalisti se sedaj bolj boje Nemčije, kakor pa med vojno.

Da ne bi ponavljali kar smo že pisali v teh kolumnah, opozarjamo na besede, ki jih je govoril E. W. Decker, predsednik Northwestern National banke v Minneapolisu. Mr. Decker je dejal:

"Naglo obnavljanje nemške industrije obljublja vreči Zedinjene države v tekmovanje za svetovno trgovino, kar pomeni strogo ekonomijo, daljše delovne ure, sposobnejše in uspešnejše delo ter nižjo plačo za vsakega."

Gornjo izjavo je napravil Mr. Decker na otvoritveni seji devetnajste letne konvencije Ameriškega instituta za bankirstvo in je nedvomno našla odobravanje pri vseh delegatih. Ta izjava s precizno jasnostjo prikazuje, kake misli prevladujejo med ameriškimimi finančniki in trgovskimi interesi.

Veliki bisnes se je resno odločil znižati življenski nivo ameriškega delavca in ga izenačiti z onim v Nemčiji.

In kar se je veliki bisnes odločil izvesti bo storil, razun, če mu delavstvo prepreči njegove njegove načrte.

Neoziraje se na želje ameriškega kapitalističnega razreča, ostaja tu vendar ekonomski fakt, da mora ameriški delavec res priti na življenski nivo evropskega delavca, če se hoče prodajati produkte njegovega dela v konkurenci s produkti, izdelanimi v inozemstvu. In če si Amerika ne bo mogla osvojiti tujezemskih trgov, tedaj njena industrija ne bo mogla operirati in brezposelnost se bo nadaljevala.

Tako smo izrekli mnenje, da se je brezmišlno boriti proti načrtom kapitalistov, razun, če imamo mi boljše načrte, s katerimi lahko nadomestimo kapitalistične. Mi, kot socialisti imamo boljše načrte i nraditega bomo nadaljevali z bojem zoper kapitalizem, ki stremi temeljito poslabšati življenske razmere ameriškega delavca. Načrt, katerega mi predlagamo je, da naj pozabimo na pošiljanje našega bogastva v tuje dežele in mesto tega ga pričnimo rabiti doma. Amerika producira vse, kar potrebuje človeški rod za svoje življenje in srečo. Socializem kaže pot do nje. Torej pojdimo." — **Reading Labor Advocate.**

Za tiste, ki so pozabljeni: Par let nazaj so delavci mislili, da ne bo nikdar več krize. Plače so bile razmerna visoke, nekateri so imeli nekaj prihrankov, pa so smatrali vsako socialistično propagando za neumnost — čemu socializem? "Saj se nam dobro godi". Sedaj so razočarani in tisoči se jeze na — socialiste, ker ne napravijo revolucije. Čudni so ti ljudje, čudni.

SEMINTJA.

**Majhni ljudje.—Londonov načrt.—
Delavska solidarnost.—Atentati z
desnice.—“Mir”.—Neustavni zakoni.
—Leninovo pismo.**

Pirčev žurnal se jezi, ker je eksekutiva Jugoslovanske Socialistične Zveze sklenila “*narediti kolekto za — ruske boljševike!*” Njegova “*Domovina*” plaka, ker je “*v teh slabih časih vprizorjen “napad na žep rojakov v korist — boljševikov.”*

“*Proletarec*” ni obstruiral akcije Pirčevih pristaev za pošiljanje potrebščin v Slovenijo in druge dele Jugoslavije. Niti jo ni eksekutiva J. S. Z. Za nasprotovanje od strani drugih mi nismo odgovorni. Kritizirali smo le način, po katerim se je vodila dotična pomožna akcija, ker je imela namen skriti delovanje monarhistov pod krinko dobrotelnosti za stradajoče prebivalstvo v državi krfske deklaracije. Mi nismo kričali, da naši ljudje ne potrebujejo ničesar”, ker vemo, da potrebujejo mnogo, česar nimajo.

Če je list dostojen v svojih polemikah, v svojih bojih proti nasprotnikom, se ne bo posluževal laži. Pirč se jih poslužuje. Samo še en odstavek iz istega članka v njegovem listu: “*Par mesecev nazaj je silna povodenj v Pueblo, Colo., uničila 125 našim rojakom vse, kar so imeli na tem svetu svojega . . . Rojaki so poslali v srce segajoče apele po vseh naselbinah Amerike, na vse ljudi, vse stranke. Odzvali so se vsi — edino socialisti v Chicagi so apel zavrnili, da je prošnja Pueblčanov neumestna.”*

Na svoji seji dne 9. junija 1921 je eksekutiva J. S. Z. sklenila podpirati pomožno akcijo v prid tistim pueblskim Jugoslovanom, ki so bili prizadeti od povodnji. Priporočila je svojemu članstvu, naj gmotno in moralno podpira pomožno akcijo, ki jo je pričela SNPJ, in SDPZ. Če je ne bi pričele te organizacije, bi jo pričela eksekutiva J. S. Z. v istem obsegu kakor sedanjjo pomožno akcijo za po suši prizadeto rusko prebivalstvo. Taka je stvar. Pirčeva zavijanja so navadne laži in ON VE, da so laži. Teh vrstic ne pišemo radi njega. Hoteli smo podati čitateljem nekoliko slike, kakih sredstev se poslužujejo mali ljudje pri svojih poizkusih ubijati velike akcije organiziranega delavstva.

Dokler je Ivan Možina “*delal za narod*”, je bil brez sredstev. Pri Jugoslovanskem odboru v Washingtonu so mu plačali komaj dovolj za življenske potrebščine, ampak bilo je “*delo za narod*”. Ko so ti ljudje svojo misijo dovršili, s tem da je postala krfska deklaracija v glavnih obrisih meso in kri, so šli nekateri v osvobojeno Jugoslavijo, ki pa še ni osvobojena, nekateri so postali republikanci, drugi radikalcji posebnega kalibra, dr. Bogumil Vošnjak je postal poslanik v Pragi, Ivan Možina pa je pričel kuhati “*moonshine*” za — narod. To mu je prineslo nekaj tisočakov, nakar je odpotoval v “*domovino*”, od koder pošilja dopise Pirčevi “*Domovini*”, v katerih blati ti-

ste, ki se ne prodajajo za “*moonshinerske*” interese in hvali liberalce, ki “*rešujejo*” domovino po Pirčevem in Možinatovem vzorcu.

Mary Beltis je zadušila svojega eno leto starega otroka, ker ni mogla več gledati njegovega hiranja, ki ga je povzročal glad. Svoj zločin je priznala policiji. Ko je bila Mrs. Beltis aretirana, je dobila policija pri nji še dva njena otroka, sedemletnega Johna in štiriletno Mary, oba sestradana. Edina hrana, ki so jo našli v stanovanju, je bilo par koščkov suhega kruha in nekaj makaronov. Pohištvo je skoro vse razprodala, da je zanj nakupila nekoliko hrane. Njen mož se je pred več tedni podal na pot za delom. To je dnevna vest, ki ni edina te vrste. V tragedijah 7,016 samomorilcev, ki so si vzeli življenje v prvih šestih mesecih tega leta, se je vršila podobna povest v stoterih slučajih. Pirč svetuje, da naj rajše skrbimo za ljudi, ki stradajo tukaj. Za Rusijo, ali da se izrazimo v Pirčevem jeziku, “*za ruske boljševike*” bo skrbel Hooverjeva pomožna administracija, ki ima po Pirčevem zatrdilu “*najmanj deset milijonov ton živil, ki bodo našla pot v Rusijo*”. Dostavlja, da ima Amerika ogromne zaloge živil. Da, ima jih. Kljub temu, pred njegovim nosom se dogodi slučaj, da mati umori otroka, ker ne more več gledati njegovega izstradanega telesa in po kruhu stegajočih ročic. Mi vemo, da je pomankanje v deželi in vemo, da so tu tudi ogromne zaloge živil. Ampak živila niso v posesti gladnih in brezposelnih, katerih je sedaj 6,000,000. Ker to vemo, smo socialisti in smo pri zadnjih predsedniških volitvah agitirali za kandidate socialistične stranke. Pirčeva Domovina je hotela prosperiteto in je radi tega agitirala za kandidate kapitalističnih strank, ki imajo kontrolo nad ogromnimi zalogami živil v tej deželi. Prosperitete ni, živila pa so še tukaj.

Meyer London, socialistični kongresnik, je predložil v kongresu načrt, ki določa, naj da vlada \$500,000,000 za odpomoč brezposlenim; s to svoto naj bi se omogočilo kooperativam in drugim delavskim organizacijam odpreti razne obrate, v katerih bi dobili brezposelni delo. Ob istem času je bil stavljen v kongresu predlog, naj se da iz zvezine blagajne \$500,000,000 železnicam. Železnice bodo dobile to svoto, ki ne bo prva. Predlog Meyer Londona se ne upošteva, kajti kdo pa se briga za 6,000,000 ameriških brezposelnih delavcev in njihove družine? Da je tako in ne drugače ni kriva zvezina vlada in ne kongres, ampak ameriško delavstvo samo je krivo. Ljudje, ki so danes na vladi in v kongresu, so prišli tja s pomočjo delavskih glasov. To naj si zapomnijo tisti, ki s tako vnemo “*napadajo*” kapitaliste, ne store pa ničesar za socialistično organizacijo.

Kapitalistična Evropa in kapitalistična Amerika bodo pomagale sovjetski Rusiji v njenem prizadevanju ublažiti glad med dvajsetmilijonskim prebivalstvom, kateremu je suša, in potem še ogromne množine kobilic, uničila ves poljski pridelek. O tej katastrofi in njenih vzrokih smo pisali dovolj. Nadaljnih pojasnil ni treba. Kapitalistične vlade ne bodo pomagale “*ruskim boljševikom*” vsled ljubezni do sovjetske Rusije. Pomagale bodo, v kolikor bodo, raditega, ker je katastrofa taka, da je dolžnost vsega civiliziranega sveta, kolikor ga je civiliziranega, da prihiti na pomoč. Ali, podpora, ki jo bodo nudili nasprotniki sov-

jetske vlade, ne bo odkritosrčna podpora. Tudi izrabljali jo bodo v protirevolucionarne namene. V takih okoliščinah je dolžnost delavstva, da tudi ono prihi na pomoč Rusiji, ki je sedaj še *njegova* Rusija. Pomoč, ki jo bo nudil Rusiji svetovni proletarijat, bo izdatnejša, kakor pa pomoč kapitalističnih vlad, četudi bodo slednje poslale več sredstev, kakor delavske pomožne organizacije. Če mi da bogataš, kadar sem v potrebi, deset dolarjev, jih bom morda vzel, z gnjevom v duši. Od glada umiram, toda on me s svojim darom lahko reši smrti. Če mi bo dal delavec, ki čuti z menoj, simpatizira z menoj, in je sam v potrebi, en dolar, ga bom vzel in že to, da ga mi je dal on, mi bo vilo v dušo nove moči za nadaljne napore. Rusiji moramo pokazati, da je delavstvo z njo ne samo s svojimi simpatijami, ampak tudi z dejanji. Če smejo voditi pomožne akcije v prid Rusije razne buržvanske organizacije in nabirati prispevke med vsem ljudstvom, zakaj je ne bi smeli mi?

V Jugoslaviji preganjajo komuniste, ker jih krive odgovornosti za atentat na Draškoviča in na Aleksandra. V Nemčiji je bil izvršen atentat na Mathias Erzbergerja. Herr Erzberger je bil eden voditeljev katoliškega centra; bil je minister in v prvih časih po premirju je vodil pogajanja z maršalom Fochom. Po nazorih "stoprocentnih" nemških patriotov je takrat izdal "domovino". Zato je bil sedaj umorjen. Atentatorji so torej tudi na skrajni desnici, ki je v Nemčiji vseskozi kajzerjeva. Dne 25. avgusta so imeli monarhisti v Berlinu demonstracijo, ki se je udeležilo 20.000 oseb. To ni veliko. Ampak med monarhisti se nahajajo vse poznane osebnosti, ki so kedaj igrale kako važnejši vlogo v kajzerjevi vladi in v nemški armadi. Ob tej priliki je govoril tudi general Ludendorff, ki je izražal upanje, da bo nemško ljudstvo "ohranilo svojo lojalnost kajzerju in maščevalo sramotno izdajstvo nad domovino." Dobil se je fanatik, ki je umoril Erzbergerja. Domovina pa s tem ni bila ne rešena in ne maščevana. Ker so monarhisti nevarni sedanji formi nemške države, bi morala vlada posnemati jugoslovansko v tem, da odvzame monarhističnem poslancem mandate, razpusti monarhistične organizacije in zatre njihovo časopisje. To se v Nemčiji ne zgodi. Ložje je nastopati proti radikalni manjšini med delavstvom, kakor pa proti monarhistom. Preganjanje nemških monarhistov v velikem obsegu bi pomagalo h kajzerjevemu povratku na nemški prestol.

Med Nemčijo in Zedinjenimi državami je podpisan mir. Mirovno pogodbo morata ratificirati še ameriški kongres in nemški parlament. In potem bo "mir". Postali bomo zopet prijatelji in "huni" ne bodo več huni. Z ratifikacijo mirovne pogodbe bomo smatrali Nemčijo za civilizirano državo in njeno ljudstvo kulturno. Da pa mir ne bo preveč podoben miru, imamo razne male vojne. Premogarji v Zapadni Virginiji se oborožujejo proti oboroženi sili premogovniških družb, katerim nudi vso mogočo pomoč tudi državni aparat Zpadne Virginije. Med Turki in Grki je vojna, v Indiji so veliki izgredi, v katerih padajo tisoči, na Kitajskem je zadnji lakoti sledila velikanska povodenj, ki je zahtevala na tisoče človeških žvrljenj, v Rusiji se bore za omejitve kužnih bolezni, ki so posledica vsestranskega pomankanja, Čičerin pošilja protestne note romunski in poljski vladi, sodišče v Chicagi zahteva od 41 štrajkujočih pekov nad

\$7,000,000 varščine, ker so v boju proti kompanijam, armada brezposelnih narašča, in tako vidimo, da se pomikamo v "normalne" razmere.

Delavski tajnik Davis je dejal, da je \$3.50 pre malo za "American standard of living." "Kako more kdo živeti ženo in otroke s tremi in pol dolarja na dan plače, pri tem pa biti še vposljen samo deset mesecev na leto, kar je slučaj v različnih industrijah," vprašuje Mr. Davis. Če bi se to vprašanje stavilo Mr. Taftu, bi najbrž dejal: "Bog Ve." Davis sam ne ve. Davis tudi ne ve, kako urediti razmere, da bodo delavci lahko služili več kakor \$3.50 na dan. In ker ne ve, in ker tega ne ve Harding in nihče drugi v njegovem kabinetu, se bodo plače zniževale, da bodo v tisočerihi slučajih še manjše kakor \$3.50. Socialisti vedo, kako obdržati "American standard of living". Oni celo vedo, kako ga izboljšati. Imajo načrt, ki mora delovati, kadar se ga uvede. Od delavstva pa je odvisno, da se, ali pridruži socialistom, ali pa trpi zniževanje plač in nadaljuje z — zabavljanjem.

Kadar ne morejo družbe zlomiti stavke s skebi in puškarji, dobe provokatorje, potem pa izvrše zadnje dejanje sodišča. Pekovska unija v Chicagu je imela pri ložnost, da se od bližje seznanj z justico. 41 pekov, ki so na en ali drug način sodelovali v stavki, je obtoženih, vsaki na devetih točkah; varščina vsakega je določena \$10,000 za vsako obtožbo, skupaj \$90,000. Ljudje, ki podpišejo varščino, morajo podpisati dvakrat to svoto. Varščine za vse obtožence pekovske unije znašajo nad \$7,000,000. To je ogromna svota. Če se je ne podpiše, morajo obtoženci v ječo do obravnave. To je kar kompanije hočejo. Ljudje, ki so aktivni v stavki, ne morejo biti aktivni, če so v ječi.

Sodnik zvezinega sodišča v North Carolini, James E. Boyd je razsodil, da so zvezini zakoni za protekcijo otrok v industriji neustavni. Po mnenju tega sodnika spadajo taki zakoni pod jurisdikcijo posameznih držav. Ravno ta sodnik je že enkrat prej proglasil en zvezin zakon za protekcijo otrok pred izkoriščanjem v industriji neustavnim. Vrhovno sodišče je pozneje potrdilo njegov izrek. Kapitalistom je torej dovoljeno najemati otroke in jih izkoriščati kolikor se jim poljubi. To je ustavno.

Pripovedujejo nam, da imajo Zedinjene države najdemokratičnejšo konstitucijo, kar sicer ni res. Ampak vendar je dokument, ki je bil takrat, ko je bil sprejet in še dolgo potem, res radikalen dokument. Še danes je dober, dasi rabi na mnogih mestih temeljitih sprememb.

Zelo težko pa je uveljaviti zakon, ki je količkej v prid ljudstvu, ker je NEUSTAVEN. Kakor hitro je zakon nevaren kapitalističnim interesom, se že najde sodnik, ki ga proglasi neustavnim na podlagi ameriške konstitucije. Če bi imeli v Washingtonu od zadnje jeseni socialistično vlado, bi se med tem časom še ne revidirala konstitucija. Ampak vsi zakoni, sprejeti v prid ljudstva, bi bili ustavni NA PODLAGI KONSTITUCIJE. Razlika je v tem, KDO je na vladi. Tisti, ki vlada, tolmači konstitucijo po svoje; vsako konstitucijo pa se more tolmačiti na različne načine, kakor pravila in zapisnike slovenskih podpornih organizacij.

Listi so priobčili pismo, ki ga je baje pisal Lenin v Švico nekemu svojemu prijatelju, v katerem se pri-

ložuje nad nauspehi revolucije in nad Rusi, v katerih se ni dozorela smisel za komunizem. Ljudje so še preveč egoistični, sebični instinkti so v njih še pregloboki.

Zakaj bi Lenin pisal takemu prijatelju, ki potem objavlja njegova pisma, je vprašanje, na katerega ne odgovarjajo listi, ki so priobčili dotično pismo. Vendar pa ni v njem nič takega, kar ne bi bilo resnično. Vsi poročevalci so edini, da boljševiki popuščajo v svojem programu. To se pravi, program imajo v splošnem še vedno isti, toda izvajali ga bodo pod razmerah. Današ toliko, kolikor je danes mogoče. Toda sedaj morajo iti nazaj. To je zdravo za obvarovanje ruske revolucije. Če bi ustrajali pri svojih prvotnih načrtih, bi postajala tudi opozicija proti boljševikom v Rusiji sami vedno večja in ob priložnosti bi se ji z zunanjo pomočjo posrečilo strmoglaviti sovjetski režim. Koncesije, ki jih daje sedaj vlada pod pritiskom razmer *instinktom* ruske mase, so zdrave za evolucijski razvoj. Mi ne moremo iz ljudi, takih kakršni so, napraviti ljudi, ki bi bili zreli za *hitro, temeljito* premembo družabnega reda. Ljudstvo je treba najprvo vzgojiti za socializem. To vedo v Rusiji, zato je posvečena največja pažnja vzgoji otrok v ljudskih šolah. Če bo Rusija uspela, da vzgoji svojo mladino za socializem, bo storila res velik korak v novi družabni red. Mi, ki nimamo pod kontrolo šolstvo, moramo vzgajati ljudi take, kakršne dobimo iz šol, okužene s kapitalističnimi nazori. Naše vzgojevalno delo je težavnejše od onega v Rusiji. Ampak vršiti ga moramo. Sodniki, ki preprečujejo zakone za varstvo otrok pred izkoriščanjem, ki zapirajo voditelje stavk, razni šerifi in gubernernji pa nam pomagajo dobivati material za vzgojevalno delo. Kdor more, naj postane, ako še ni, učitelj za socializem.

Leta 1917 je imela ruska komunistična stranka 40.000 članov. V začetku tega leta jih je imela že 600.000. Marsikdo bi mislil, da se ruski revolucionarji vesele tega velikega prirastka, toda se ga ne. Eksekutiva stranke je izdala poziv za "čiščenje", ki se mora periodično vršiti v vseh komunističnih strankah, spadajočih k III. Internacionali. Ob tej priliki pojasnjuje eksekutiva, da ko je stranka prišla na krmilo, se je priglašalo za pristop na tisoče ljudi vsled sebičnih namenov, bodisi, ker so želeli službe, ali protekejejo, ali kake druge ugodnosti. Rezultat je bil, da so stranko preplavili buržvazni elementi, ki postajajo nevarni revolucionarnemu značaju stranke. — Vsak član mora na novo izpolniti pristopno karto, na kateri mora navesti o sebi različne podatke. Če se ruska komunistična stranka pravočasno ne iznebi velikega števila napol buržvazne inteligence in tistih ljudi, ki so pristopili vanjo s čisto egoističnimi nameni, bo njihova kapitalistična ideologija demoralizirala še ostalo članstvo. To je strah, ko ga ima eksekutiva in zato hoče izvesti temeljito čiščenje. — Interesantno je, kako hitro je ljudstvo pripravljeno pristopati v delavske stranke, če pričakujejo od tega kakšne takojšnje koristi. To se opaža tudi v tej deželi v tistih mestih, kjer so na krmilu socialisti.

Simpatizirati z delavstvom ni težko. Delati za delavstvo je težje.

Glasovi iz našega gibanja.

Dopisi.

Poročilo o shodu J. S. Z. v Indianapolisu, Ind.

Dne 12. avg. se je vršil v Indianapolis shod, ki ga je priredil socialistični klub šte. 25, J. S. Z. Udeležba je bila povoljna. Nastopil je tudi s. J. Henry, socialistični kandidat za župana.

Na shodu je bila sprejeta sledeča resolucija:

"Sklepajoči po vesteh iz Jugoslavije, vrši tam svoje orgije reakcija. Tisoče komunistov in drugih razredno zavednih delavcev je pometala v ječe, ki so napolnjene s političnimi jetniki. Vladi neljubo delavsko časopisje je uničeno, osebna in politična svoboda je pogažena.

Beli teror, ki je divjal in še divja na Ogrskem, grozi, da se raztegne še v večjem zamahu čez naše dežele in uniči še tisto malo, kar je jugoslovansko ljudstvo priborilo iz svetovne vojne.

Mi, jugoslovanski delavci, organizirani v J. S. Z., združena s socialistično stranko Amerike, zbrani na shodu dne 21. avgusta, najodločnejše protestiramo proti postopanju kraljeve vlade, ki si je na diktatorski način prilastila suvereno moč nad jugoslovanskim ljudstvom, kateremu sedaj krati njegove pravice.

Z vsemi močmi bomo podpirali jugoslovansko delavstvo v njegovem boju za osvobodjenje izpod dinastij in kapitalizma, v borbi za dosego njegovega cilja, ki je tudi naš cilj, in ta je: jugoslovanska socialistična republika".

Na tem shodu je pristopilo tudi nekaj novih članov v socialistični klub št. 25, kateri lepo napreduje.

Sodrugri v Indianapolisu so organizirali veliko kampanjo za nabiranje prispevkov v ruski pomožni fond. Upam, da jih bodo ostale naselbine v tej akciji posnemale.

Kot povsod so tudi v Indianapolisu delavske razmere zelo slabe. Pripovedovali so mi, da mora človek dobro delati v livarni od deset do dvanajst ur, da zasluži \$3.50 na dan. Delavstvu v tej deželi se obeta temna bodočnost, ako se preje ne spametuje. Delavstvo mora spoznati važnost organiziranega socialističnega dela, ako noče, da bo po njem vedno gazila kapitalistična peta. — J. Oven.

Springfield, Ill. — Če hočemo širiti naš tisk in pridobivati socialistični organizaciji novih članov, je treba agitirati. Brez agitacije ni niti misliti o kakem uspehu.

S sodrugom Frankom Bezjakom sva sklenila posetiti naselbino Carlinville, Ill., da skušava dobiti novih naročnikov Proletarcu, in ako mogoče, reorganizirati socialistični klub. To pot sva končno podvzela.

Znano mi je bilo, da so rojaki v Carlinville napredni in o kakem mračnjstvu med njimi ni govora. S pomočjo tamkajšnjih rojakov nama je bilo lahko vršiti delo, v kolikor more biti agitacijsko delo sploh lahko.

Na roko nama je šlo tudi carlinvillsko društvo S. N. P. J.; vsi člani so ostali na našo željo v zborovalnih prostorih po končani društveni seji in pazno poslušali poročila in apele za organiziranje v socialistični klub. Naj omenim, da so se po večini strinjali, da se organizira socialistični klub in se ga pridruži k J. S. Z. Ker pa čas ni dopuščal, se klub ni organiziral že na dotičnem sestanku, pač pa se je izvolil pripravljalni odbor, ki bo vzpodbujal rojake, da se udeležijo enega poznejšega sestanka, na katerem se bo organiziral soc. klub. Jaz sem uverjen, da se bo zavednim delavcem v Carlinville posrečilo to idejo tudi izvesti in da bomo imeli tam kmalo socialistično postojanko, ki ne bo zadnja v J. S. Z. Obljubili so mi, da bodo v najkrajšem mogočem času sklicali sestanek, ki bo pomaknil njihovo naselbino v vrsto aktivnih naselbin za socialistično organizacijo.

Mnogo naselbin je še, kjer nimajo socialističnega kluba. Posnemajte vzgled carlinvillskih slovenskih delavcev in ustanovljajte socialistične klube. Pridružite se armadi organiziranih sodrugov in sodruginj in delajte za pridobivanje novih.

Pripravljajno delo za klub v Carlinvillu je vzel v

roke s. Mike Maček. On bo storil kolikor bo mogel, da se klub čimprej ustanovi.

Na tem mestu izrekam zahvalo predsedniku društva SNPJ. Antonu Blažiču, ker je šel nama v vseh ozirih na roko pri agitaciji, nadalje Gabrijele Čopiju, ki nam je spremljal po naselbini in vsem drugim, ki so nama šli na roko. Zelo nama je ustregel tudi Anton Cudra, ker je nama s svojim avtomobilom prikrajšal pot.

Priznati moram, da se med našimi delavci v Carlinville zelo veliko debatira. Pozna se, da mnogo čitajo in zasledujejo svetovne dogodke. S s. Bezjakom sva imela čast poslušati tamkajšnji mešan pevski zbor, ki je zapel nekaj mičnih slovenskih pesmi. Temu zboru želim najboljši uspeh. Poleg političnega dela lahko vršimo tudi kulturno delo. Poleg socialističnega kluba lahko eksistira tudi pevski zbor, in kjer je mogoče, tudi dramatični odsek soc. kuba. Sodrugi raztegnejo na ta način svoje aktivnosti na vse strani, kar je le v interesu pravega kulturnega dela, poleg tega pa imamo več priložnosti seznanjati širše mase o socializmu.

Menda ne bo preveč, če tudi jaz priporočam našemu delavstvu, naj agitira za Proletarca. Vsak slovenski delavec bi moral biti nanj naročen. Proletarec širi razredno zavest in navaja čitatelje v organizacijo. Mi smo pozvani, da širimo luč resnice med tistimi, ki so nam še tuji, ki nas mrže, ki imajo napačno mnenje o socialističnem gibanju. Mase se morajo zbuditi. Prej ali slej se morajo pridružiti nam. "Delavci, prebudite se, proletarci, odprite oči, in razdrobite suženjstva vezi!"

Frank Čopi, organizator in zastopnik.

Carlinville, Ill. — Iz naše naselbine še ni bilo dopisa, kakor da je ni na zemljevidu. Odločil sem se na kratko popisati tukajšnje razmere. Da so slabi časi tudi tukaj, ni ravno treba omenjati. Dela se le par dni v tednu. V takih okolščinah zaslužek ni zadosten niti za najpotrebnejše stvari, ki jih rabi človek za svoje življenje. Na podpornem polju smo tukaj popolno organizirani, ali če bi se izrazil v jeziku patriotov, bi dejal, da smo v podpornih društvih organizirani stoprocentno. O politični organizaciji ne morem trditi tega; to sta izprevidela tudi sodruga Čopi in Bezjak, ki sta prišla sem iz Springfielda nabirati naročnike Proletarcu in skušala organizirati socialistični klub ter ga pridružiti k J.S.Z.

Jaz ne mislim, da so tukajšnji Slovenci nazadnjaki; še preveč napredni so. Žal mi je, da drže to naprednost zase. Ako bi se slovenski delavci v Carlinville organizirali in vse te debate in diskuzije, ki jih obdržujejo sedaj v neorganiziranih skupinah, spisali in jih v obliki dopisov poslali naprednim časopisom v objavo, bi s tem zelo veliko koristili socialistični propagandi. Sedaj se izobražujemo sami med seboj in tako razum nas nihče ne ve, da je Carlinville na svetu. Res je, da imajo tukajšnji delavci obrnjene svoje oči v sovjetsko Rusijo. Ampak tudi sovjetska Rusija ni bila plod enodnevnega dela. Treba je bilo organizacije in tisoči so morali delati in še delajo, da izpopolnijo svojo organizacijo v Rusiji. V tem oziru jo moramo posnemati. Izobražujemo delavce, učimo jih smisla za organizirano delo, da bo enkrat res sposobno sprejeti vajeti družabne uprave v svoje roke.

Pozdrav zavednemu delavstvu, Proletarcu pa želim veliko število novih naročnikov.

Poročevalec.

Javen shod v Clevelandu.

Slovenski socialistični klub št. 27, J. S. Z., sklicuje za v torek, dne 13. septembra ob 7:30 zvečer VELIKI JAVEN SHOD. Nastopili bodo razni govorniki. Shod se vrši v Rud. Božeglavovi dvorani, 6006 St. Clair Ave.

Rojaki v Clevelandu in okolici, kakor tudi delegatje združevalne konvencije SNPJ in SDPZ so vabljeni, da se tega shoda udeležijo. Vstopnina prosta.

—ODBOR.

Slovenec v Chicagu.

V nedeljo 4. septembra priredi socialistična stran-ka okraja Cook piknik v Riverview. Vstopnice se dobe upravnistvu Proletarca in na dan piknika pri sodrugih kluba št. 1 pred vhodom v park.

Agitatorji na delu.

Število naročnin, ki so jih poslali naši agitatorji za razširjenje proletarca:

C. P., Chicago, Ill.	8
John Chemažar, Chicago, Ill.	1
Jos. Zorko, West Newton, Pa.	1
Leonard Lenassi, Meadow Lands, Pa.	3
Frank Rataic, Forest City, Pa.	1
Lawrence Gorjup, Cleveland, O.	5
Frank Udovich, Chicago, Ill.	1
Frank Čopi, Springfield, Ill.	3
Frank Besjak, Springfield, Ill.	3
Joseph Koenig, San Francisco, Calif.	3
Mike Pavlin, Greensburg, Pa.	1

Listu v podporo.

PULLMAN, ILL.—Mrs. Mary Vrhovnik, 75c; P. Vrhovnik 25c; Frank Pretnar 50c; skupaj	\$ 1.50
YOUNGSTOWN, O.—Juhon Petrich	1.00
CLEVELAND, O.—V. Jurman 50c; Lawrence Gorjup \$3.00; skupaj	3.50
WEST NEWTON, PA.—Jos. Zorko	.50
AURORA, ILL.—Frank Stefanich	.50
ST. LOUIS, MO.—Frank Cimperman	2.50
Skupaj	\$ 9.50
Prejšnji izkaz	15.10
Skupaj	\$24.60

Ruski pomožni fond J. S. Z.

PRISPEVKI ZA ODPOMOČ RUSKEMU DELAVSTVU, ki je izpostavljeno lakoti in umiranju.

I. Izkaz.

Chicago, Ill.: M. Turin	— \$25.00.	
Dixon, Ill.: M. Keber	— \$4.00.	
Muskogean, Hights, Mich.: Društ. Mich. Jezero št. 266 8.		
N. P. J.	— \$10.00.	
Collinwood, O.: Matt Petrovich	— \$3.00.	
Sheboygan, Wis.: Pri društ. Združeni Slovenci SNPJ nabrano	\$4.03.	
Hermite, Pa.: Klub št. 69 JSZ \$10; po \$1: A. Zornik, M. Arnold; po 50c: J. Kaus, J. Komac, A. Charter; po 25c: F. Raehne, J. Raehne, F. Bertl, A. Jazbinšek, A. Komac, A. Bizjak, A. Bertl, F. Strmljan, A. Česnik in R. Žagar. F. Vulč 30c.	— 16.55.	
E. Palestine, O.: Po \$1: A. Brelich, J. Cof, J. Božič, J. Rihar, J. Tušar; po 50c: J. Istenich, F. Jurjavich, J. Troblja, J. Oblak, Mary Oblak, Annie Drešar, A. Jurjavčič, J. Hostnik, J. Oblak in J. Tauchar; po 25c: F. Lekan, A. Coff, P. Kožuh, P. Tauchar in J. Vider.	— \$10.25.	
So. View, Pa.: Društ. Po \$5: Zdrami se Trpin št. 265 SNPJ. in društ. Rdeči Prapor št. 153 SDJZ.	— \$10.00.	
Nokomis, Ill.: Klub št. 128 J. S. Z.	— \$25.00.	
Cherokee, Kans.: — Društ. Popotnik št. 30 SNPJ	— \$5.	
Bishop, Pa.: Društ. 1. Maj	— \$5.00.	
Chicago, Ill.: Klub št. 1 JSZ	— \$40.00; F. Podlipes \$4.60, po \$1: F. Zajec, F. Florjančič in J. Thaler; Ch. Pogorelec \$2.00	— \$50.60.
Fayette City, Pa.: Društ. Sloga v Tujini št. 224 SNPJ \$5; po 50c: M. Jerich, J. Stefanich, J. Paulin, M. Tomaskovich; po 25c: I. Staicer, F. Gričar, J. Garter in A. Blatnik	— \$8.00.	
Glencoe, O.: Člani kluba št. 2 JSZ: A. Grden \$10; po \$2: I. Žemberger in F. Modic; po \$1: V. Kóhlar, J. Flere, J. Krašovic, J. Horvat, Nežika Potočnik, J. Rebolj, J. Sirelj; po 50c: U. Mrak, J. Strajnar, M. Pirc, Julia Koblar, J. Anžiček, J. Žibert, J. Komlanc; po 25c: A. Komac, I. Meze, F. June, J. Polanc, F. Juršič, J. Subic, A. Kašča, J. Kravanja.	— \$26.50.	
Skupaj do 26. avgusta 1921 \$202.93.	

Tajništvo J. S. Z.

NA POMOČ RUSKEMU DELAVSTVU!

Rusko ljudstvo je izpostavljeno lakoti, boleznim in umiranju.

Velika suša v raznih krajih Velike Rusije je uničila skoraj vse poljske pridelke. Živila so pošla in umiranje, ki je posledica lakote, postaja neizogibno.

Na tisoče je že mrtvih in na tisoče jih umira vsak dan. Edina pomoč, ki bi odvrnila v času modernega sveta najdalekosežnejše izgube življenja, je zadostna množina hrane, zdravil in obleke, ki jo je treba odpraviti takoj na mesto.

Vse večje svetovne pomožne organizacije ali reliefi, in skoraj vse kapitalistične vlade — v številni ameriško — nudijo v tej krizi svojo pomoč. Ne dvomno je, da se bodo dovolile iz državnih zakladnic v ta namen velike svote, da se odpomore okrajem, ki so najbolj prizadeti.

DELAVSTVO VSEGA SVETA mora dati temu delu svojo pomoč. Ne potem svojih vlad, katerih stališča z ozirom na gospodarsko blokado in podpiranjem vsakega protirevolucionarnega gibanja, kakor odklanjanja priznanja sovjetske vlade in trgovskih vez, so delno odgovorne za strašne razmere, ki so nastale in ki jih hočejo

sedaj omiliti, temveč potom svojih lastnih organizacij.

DELAVCI VSEGA SVETA morajo pomagati svojim ruskim bratom kot **DELAVCI**.

Eksekutiva Jugoslovanske socialistične zveze apelira na vse člane in somišljenike J. S. Z., kakor tudi na vse zavedne člane naprednih podpornih organizacij v Ameriki, da prispevajo po svoji najboljši moči v sklad za odpomoč delavstvu Rusije. Niti en trenutek se ne sme zamuditi!

J. S. Z. bo odpravila ves v ta namen zbrani fond, kakor bo prihajal, newyorški socialistični centrali, ki bo skrbel, da se za zbrani denar nakupi po-

trebnih živil, zdravil in obleke ter odpošlje v sovjetsko Rusijo.

Vsi tozadevni prispevki in prispevatelji bodo objavljeni v "Profetarcu" in na željo tudi v "Prosveti".

Kdor hitro da, dvakrat da!

Na pomoč toraj, da se ustavi grozni požar lakote in kuge med našimi brati delavci v Rusiji!

EKSEKUTIVA J. S. Z.

P. S.—Vse prispevke za ta fond je nasloviti direktno na sledeči naslov: **Frank Petrich, 220 So. Ashland Blvd., Chicago, Ill.**

"Lakota preti uničiti velik del ruskega ljudstva"—Dnevne vesti.

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.Združena s Slovensko Narodno Podporno
Jednoto.

CHICAGO, ILL.

GLAVNI URADNIKI:

- Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.
 Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 1. Pom. taj.: FRANK PAVLOČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.
 2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, R. F. D. 7, Box 4, Johnstown, Pa.
 Blagajnik: JOSIP ZELE, 5602 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

- Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVAZNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.
 1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 955 Addison Rd., Cleveland, Ohio.
 2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

- Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERZAN, Box 135, West Mineral, Kans.
 1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.
 2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

- Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
 Glavni urad: 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROSVETA.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

Iz gl. urada S. D. P. Z., združena s S. N. P. J.

Sklicanje združitvene konvencije.

V zmislu združitvene pogodbe je skupni združevalni odbor določil, da se takozvana združitvena konvencija prične dne 12. septembra 1921 ob 9. zjutraj v Clevelandu, Ohio.

To konvencijo ima sklicati glavni predsednik S. N. P. J. za vse organizacije, ki se združijo na podlagi potoma splošnega glasovanja sprejete združitvene pogodbe.

Glavni predsednik SNPJ. je tozadevno obvestilo oziroma sklic te konvencije priobčil v Prosveti dne 20. julija 1921, s katerim dnem je torej veljavno voliti delegate za to konvencijo.

Združitvena pogodba določa, da zamorejo biti na isti zastopana vsa društva vseh združenih organizacij, in sicer na način, da izvolijo društva, ki štejejo najmanj sto dobrostoječih članov enega delegata ona nad dvesto članov dva delegata in da se društva katera štejejo manj kot 100 članov zamorejo združiti z drugim bratskim društvom, ki šteje manj kot 200 članov v dosego 100 oziroma 200 članov, da jim je na na tačin omogočeno izvoliti skupnega delegata. Društva, ki so tako združena, imajo pravico do delegata, kakor večja posamezna društva.

Razumljivo je, da se morejo združiti v svrhu izvoljenja skupnega delegata društva S. D. P. Z. le z društvom S. D. P. Z. in društva S. N. P. J. le z društvom S. N. P. J.

Volitve delegatov za to konvencijo se zaključijo z dnem 11. septembra, to je zadnji dan pred začetkom konvencije. Delegat ali delegatinja zamore biti vsak(a) dobrostoječ(a) član(ica).

Dnevnice in vozni stroški delegatov bodo pokriti iz upravnega sklada SNPJ. oziroma zveznih delegatov iz nabranega konvenčnega sklada, kateri je prenešen v upravni sklad SNPJ.

Na drugem mestu priobčam imenik društev po naselbinah in številom članov, kar zamore služiti raznim društvom kot navodilo v združevanju v svrhu volitve delegatov.

Blas Novak, tajnik.

Poročilo o medsebojnim združevanju krajevnih društev S. D. P. Z. v svrhu volitve delegatov.

Pennsylvania:	članov:
št.	
1. Conemaugh,	92 združeno s dr. št. 36
2. Johnstown	77 združeno s dr. št. 9.
3. Franklin	58 združeno s št. 45.
4. Lloydell	59 združeno s št. 11.
5. Ralphon	84
6. Garrett	12
7. Claridge	74 združeno s dr. št. 146.
9. Kelso	38 združeno s dr. št. 2.
10. Brownfield	65 združeno s dr. št. 14.
11. Dunlo	63 združeno s dr. št. 4.
12. Heilwood	16
13. Baggaley	60
14. Orient	49 združeno s dr. št. 10.
18. Braddock	75 združeno s dr. št. 56.
24. Iselin	40
26. Export	42 združeno s dr. št. 105 in 127.
29. Meadow Lands	49
34. Yukon	37 združeno s dr. št. 39, 75 in 99
36. South Fork	57 združeno s dr. št. 1.
39. Darragh	22 združeno s dr. št. 54, 75 in 99
40. West Newton	28
43. Portage	10
44. Cliff Mine	40
45. Johnstown	56 združeno s dr. št. 3.
47. Avella	38
55. Crabtree	12
56. Pittsburgh	152 združena s dr. št. 18.
60. Moon Run	151 samostojnega del.
63. Hackett	4
67. Seminole	20
70. New Derry	14 se namerava zdr. s št. 13.
71. Bessemer	27
73. Smithfield	44
74. Falls Creek	10
75. Wyano	16 združeno s dr. št. 34, 39 in 99
78. Miller Run	19
79. Bon Air	58
80. Philadelphia	13
81. Bishop	29 združeno s dr. št. 47, 101, 153
87. Bentleyville	12
91. Greensburg	32
97. Rhone	24
99. Herminie	41 združeno s dr. št. 34, 39 in 75
100. Forest City	168 združeno s dr. št. 134.
101. Midway	34 združeno s dr. št. 47, 81, 153.

102. Farrell	22	
104. Luzerne	46	
105. White Valley	51	združeno s dr. št. 26 in 127.
107. Homer City	40	
111. Duryea	61	
116. Willock	81	združeno s dr. št. 125.
117. Broughton	227	samosvojna del.
122. Imperial	23	
125. Bardine	52	združeno s dr. št. 116.
127. Irvin	22	združeno s dr. št. 26 in 105.
134. Vandling	40	združeno s dr. št. 100.
138. Universal	72	
141. Grays Landing	30	
146. Penns. Sta.	34	združeno s dr. št. 7.
148. Cuddy	22	
150. Slovan	34	
152. Johnstown	34	
153. Southview	20	združeno s dr. št. 81, 47, 101.

Ohio:

15. Lorain	71	združeno s št. 37 in 57.
17. Barbeton	23	združeno s št. 35 in 57.
18. Bridgeport	119	
41. Cleveland	121	
51. Cleveland	127	združeno s št. 62.
53. Fairpoint	20	
57. Wooster	10	združeno s št. 35 in 37.
59. Maynard	36	
62. Cleveland	69	združeno s št. 51.
83. Cleveland	33	združeno s št. 126.
126. Cleveland	180	združeno s št. 83.
149. East Palestine	34	
156. Cleveland	6	

Kansas:

21. West Mineral	38	
30. Breezy Hill	85	združeno s št. 66.
50. Franklin	112	
66. Yale	71	združeno s št. 30.
82. Ringo	70	združeno s št. 92.
85. Skidmore	24	
90. Gross	22	
92. Girard	56	združeno s št. 82.
109. Cherokee	37	
119. Jacks Ville	26	
118. Flaming	26	
147. Frontenac	41	

Illinois:

22. La Salle	86	
42. Oglesby	58	
48. Aurora	20	
52. De Kalb	4	
65. Staunton	36	združeno s št. 86 in 88.
86. Livingston	31	združeno s št. 65 in 88.
88. Nokomis	36	združeno s št. 65 in 86.
98. Standard	19	
123. Springfield	62	združeno s št. 145.
145. Joliet	75	združeno s št. 123.

Colorado:

15. Sopris	30	
32. Palisades	19	
124. Primero	22	
133. Leadville	27	
135. Oak View	4	
138. Somerset	13	
151. Delagua	43	

Minnesota:

96. Duluth	16	
108. Chisholm	62	
120. Gilbert	37	v dopisovanju s št. 130.
130. Eveleth	80	v dopisovanju s št. 120.
140. Pineville	16	

Arkansas:

20. Huntington	26	združeno s 33, 46 in 110.
33. Jenny Lind	66	združeno s 20, 46 in 110.
46. Alix	12	združeno s 20, 33 in 110.
110. Hartford	13	združeno s 20, 33 in 46.

Wyoming:		
25. Rock Springs	111	samosvojnega del.
27. Diamondville	15	
136. Dietz	8	
141. Sublet	35	
Montana:		
103. East Helena	20	se namerava zdr. s
	—	95, 103, 142, 155.
106. Bear Creek	27	— 95, 103, 142, 155.
155. Klein	21	— 95, 103, 106, 142.
Michigan:		
17. Akron	10	
112. Detroit	30	
131. Calumet	39	
Indiana:		
61. Gary	22	
68. Clinton	56	združeno s št. 128.
128. Indianapolis	68	združeno s št. 68.
16. Buxton, Ia.	13	združeno s št. 64 in 69.
69. Madrid, Ia.	32	združeno s št. 16 in 64.
23. Coketon, W. Va.	134	samosvojnega del.
84. Farmington,	16	
89. Eckhart Mine, Md.	20	
143. Dodson Md.	27	
58. Canmore, Alta, Canada	13	
72. Bankhead, Alta, Can.	27	
121. Little Falls, N. Y.	43	
154. Sugarite, N. Mex.	33	
114. Blackston, Alabama	13	
93. Bryant, Okla.	23	
64. Milwaukee, Wis.	59	združeno s št. 16 in 69.
31. Roslyn, Wash.	10	
95. Standardville, Utah	20	se namerava zdr. s
	—	103, 106, 142, 155.
142. Winter Quarters,	35	— 103, 95, 106, 155.

Iz gornjega poročila je društvom katera se še niso združila v svrhu volitve delegata razvidno s katerim društvom se še zamore združiti. Razume se da so tu navedena le ona društva, od katerih smoporejeli tozadevna naznanila. Blas Novak, tajnik.

Delegatom S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Združevalna konvencija, ki se prične 12. septembra 1921, bo zborovala v Clevelandu v dvorani Sever in Nagode (preje Grdina) na St. Clair Ave.

Delegati bodo na kolodvorih pričakovali člani, ki jih popeljejo v Slov. Nar. Dom na 6409 St. Clair Ave., kjer bo glavno zbirališče, od koder jih potem popeljejo na stanovanja.

V soboto 10. sept. vas bodo pričakovali samo na Union Station, v nedeljo 11. septembra pa cel dan in tudi zvečer na sledečih postajah: Union Station, Erie Station, B. & O. Station, Nickelplate Station in Pennsylvania E. 55 St. and Euclid Ave. Station.

Ako pa se kateri delegat pripelje ob času ko ne bi bilo nobenega člana za sprejem na kolodvoru, naj pa vzame poulično železnico z napisom St. Clair Ave. Collinwood, Euclid Beach ali pa Nottingham ter izstopi na St. Clair Ave. in E. 65th St. (Addison Rd.) kjer se nahaja Slov. Nar. Dom, naše glavno zbirališče.

Stanovanja in hrana.

Oni delegatje, ki želijo, da se jim preskrbi stanovanje in eventualno hrana, naj to ko hitro mogoče, vsekakor pa do 31. avgusta, sporoče podpisaneemu tajniku, da se bo preskrbelo kar bo največ mogoče. Ker pa se vrše volitve delegatov do 11. septembra, se bo skušalo preskrbeti tudi onim, ki bodo še v septembru izvoljeni, kar bo le mogoče, zato naj tudi ti pošljejo svoje prijave. Vsak naj naznani, če želi samo stanovanje ali tudi hrano, kajti v Slov. Nar. Domu se bode kuhalo za približno 60 do 80 oseb, ostali pa bodo lahko dobili hrano po restavracijah, katerih je obilo v naši naselbini.

Se enkrat prosim cenjene brate delegate in sestre delegatinje, da se prijavijo kakor hitro mogoče. Brat-ski pozdrav — Ludvik Medvesek, tajnik pripravljalnega odbora, 1253 E. 60 St., Cleveland, O.

Do 26. avgusta naznanjeni delegatje S. D. P. Z., združene s S. N. P. J., za združevalno konvencijo.

Stev. društva.	Sedež društva.	Ime in naslov delegata.	Ime in naslov namestnika.
4.	Lloydell, Pa.		
in		Frank Bavdek, Dunlo, Pa.	
11.	Dunlo, Pa.		
7.	Claridge, Pa.	Mihael Baloh, Box 212, Claridge, Pa.	J. Terbovc.
in			
146.	Penn Sta., Pa.		
16.	Buxton, Ia.		
in			
69.	Madrid, Ia.	Antop Demšar, 822 Woodlawn Ave., West Allis, Wis.	
in			
64.	Milwaukee, Wis.		
23.	Coketon, W. Va.	Frank Kocian, b. 272, Thomas, W. Va.	
25.	Rock Springs, Wyo.	Thomas Čadež.	
20.	Huntington, Ark.		
in			
33.	Jenny Lind, Ark.		
in		Michael Pajk, box 63, Jenny Lind, Ark.	
46.	Alix, Ark.		
in			
110.	Hartford, Ark.		
30.	Breezy Hill, Kans.	John Homec, box 160, R. R. 2, Mulberry, Kans.	John Roycht, R. R. 8, Pittsburg, Kans.
in			
66.	Yale, Kans.		
34.	Yukon, Pa.		
in			
39.	Darragh, Pa.	Frank Medved, Box 40, Yukon, Pa.	Frank Stermljan, Box 287, Herminie, Pa.
in			
75.	Wyano, Pa.		
in			
99.	Herminie, Pa.		
50.	Franklin, Kans.	Ant. Seljak, b. 56, Franklin, Kans.	Gasper Leskovitz, b. 289, Franklin, Kans.
51.	Cleveland, O.	Frank Budič in	
in			
62.	Cleveland, O.	Frances Terbežnik, 616 Bonna Ave.	
60.	Moon Run, Pa.	Michael Jerala, b. 117, Moon Run, Pa.	
65.	Staunton, Il.		
in			
86.	Livingston, Ill.	Joseph Vidmar, Livingston, Ill.	
in			
88.	Nokomis, Ill.		
68.	Clinton, Ind.	Frank Mazel, Box 614, Clinton, Ind.	Andrew Cizej, Box 404, Clinton, Ind.
in			
129.	Indianapolis, Ind.		
82.	Ringo, Kans.	John Lekše, R. R. 4, b. 230, Girard, Kans.	Anton Potisek, R. A. 4, b. 133.
in			
92.	Girard, Kans.		
83.	Cleveland, O.	Vincent Blaško, 643 E. 160th St.	
in			
126.	Cleveland, O.	Frank Vrabec.	
100.	Forest City, Pa.	Mathias Kamin, b. 491, Forest City, Pa.	
in			
134.	Vandling, Pa.	Joseph Korošec.	
117.	Broughton, Pa.	Michael Mali, b. 155 in John Gitnik, b. 186, Broughton, Pa.	

Tajniki društev, kateri še niso poslali imen in naslovov delegatov, so prošeni, da to storijo kakor hitro so delegatje izvoljeni. Društva, ki se združijo z drugim društvom, naj vedno navedejo društva, ki jih delegat zastopa na konvenciji. Ako katero društvo ni prejelo poverilnice naj dr. tajnik piše po njo v gl. urad. Vsako društvo, ki voli delegata, naj si bode samostojno ali združeno, mora izdati poverilnico delegatu, kateri bo njih društvo zastopal. Vsak delegat se bo moral izkazati s poverilnicami od vseh društev, katera bo zastopal. V slučajih, kjer se dve društvi združita v svrhu izvolitve dveh delegatov, morata oba društva izdati poverilnici obema delegatoma.

Združitvena, oz. tretja izredna konvencija S. N. P. J. se prične 12. dne v septembru 1921. v Clevelandu, Ohio.

Bias Novak, tajnik.

Herman Meyling prodaja radikalne publikacije v bližini kalifornijskega vseučilišča v Berkeleyju. Visokošolcem se to ne dopade, ker so patriotje in po večini člani Ameriške legije, pa so ga ob neki priliki odgnali s silo. Izposlovali so tudi zaporno povelje in le gotovega mu slučajju se je imel Meyling zahvaliti, da ni bil obsojen v ječo. Meyling je pohabljen in skoro slep. Toda on se ne da ugnati. Prišel je s svojimi publikacijami nazaj, od dijakov pa je odvisno, če bodo spoštovali Mey-

lingove pravice, kot enakovrednega državljanja te republike.

Svet potrebuje zelo mnogo Meylingov, toda jih je malo. Strup, ki ga vlivajo buržvazni elementi s svojim časopisjem ameriškem ljudstvu, ne producira veliko enečičnih ljudi, ki bi se znali postavljati po robu nasilnikom in omejevateljem svobodščin, katere garanta konstitucija. Ljudje, ki to konstitucijo varujejo, pa so pozabili, da so v nji točke, ki govorijo o svobodi.

Važno za delegatje SNPJ. in SDPZ.

ZDRUŽEVALNA konvencija S. N. P. J. in S. D. P. Z. se bo vršila v DVORANI SEVER & NAGODE (prejšnja Grđina dvorana) na 6021 St. Clair Ave. in ne v St. Clair kopalnišču, kot je bilo poročano.

Program pripravljalnega odbora za konvencijo bo priobčen v prihodnji številki, ker to danes ni bilo mogoče.

PONOVRNO prosim vse cenjene delegate in delegatine, da se kakor hitro mogoče prijavijo radi stanovanj. Vse one, ki želijo imeti hrano v S. N. Domu prosim, da mi to sporočijo, da bo mogoče vse pravočasno preskrbeti.

Bratski pozdrav! Luđvik Medvešek, 1253 E. 60. St.

Rojaki pozor.

Banket v počast delegatom SNPJ in SDPZ povodom združevalne konvencije se bo vršil v SOBOTO dne 17. SEPTEMBRA v dvorani Sever in Nagode (prej Grđina) na 6021 St. Clair Ave. Vse cenjene rojake najvludneje vabimo, da se vdeleže v obilnem številu tega banketa. Vstopnice se bodo dobile do 13. septembra pri sledečih osebah: L. Medvešek v S. N. Domu ob ponedeljkih, sredah in petkih od 7. do 8. ure zvečer, pri Fr. Černetu 6033 St. Clair Ave., pri Fr. Somrak — Elyria Auto Repair & Welding Co., 6524 St. Clair Ave. in uredništvu Enakopravnosti, za Coll. Pa v Slov. Domu na Holmes Ave., pri Vinko Blaškotu 643 E. 160 St. in v gostilni br. Modica pri mostu na E. 152. St. Preskrbite si stopnice in pridite vsi na ta banket.

Vožnja z avtomobili po mestu se ne bo vršila v sredo 14. sept. ampak v nedeljo dne 18. septembra popoldne. Zbirališče avtomobilov pred S. N. Domom ob 2. uri popoldne. Za priprav. odbor L. Medvešek.

Rojaki v Clevelandu, pozor!

Dne 12. septembra 1921 se prične združevalna konvencija SNPJ in SDPZ ter pride v našo naselbino okrog 200 delegatov, za katere je treba stanovanj. Prosim vse one cenjene rojake, ki so voljni sprejeti enega ali več delegatov, bodisi samo na stanovanje ali pa tudi na hrano za približno 8 do 10 dni, da to naznanijo takoj tajniku stanovanjskega odbora, katerega naslov je: LUDVIK MEDVEŠEK, 1253 E. 60 St., CLEVELAND, O., ali pa mu ustmeno prijavite v Slov. Nar. Domu, soba števil. 6 ob ponedeljkih, sredah in petkih od 7. do 8. ure zvečer. Br. pozdrav. — L. Medvešek.

Krojači pozor!

V Chicagi so izprti (lock-out) damski krojači. Podjetniki hočejo prisiliti krojače na 25% znižanja plače in take ugodnosti glede delavnic, ki bi jim dale, ako se jih sprejme, skoro iste privilegije, kot odprta delavnica.

Damski krojači, organizirani stoprocentno v International Ladies' Garment Workers Union, smo sprejeli boj in borili se bomo do zmage. Svarimo vse krojače v Chicagi, ali izven Chicage, naj ne prihajajo sem in ne sprejemajo prostorov, ki jih oglašajo podjetniki v različnih listih.

Boj bo skoro gotovo kratek. Izid je odvisen od nas in vaše SOLIDARNOSTI.

Za stavkovni odbor,

J. OVEN.

Če še nisi, postani naročnik Proletarci in član Jugoslovanske socialistične zveze.

Hugo Stinnes.

Hugo Stinnes je upanje industrialne, kapitalistične Nemčije. V zadnjem letu je organiziral nemško kovinsko industrijo v trust, ki je poleg ameriške jeklarške korporacije najmočnejše podjetje te vrste na svetu. Podjarmil si je številne premogovnike in druge rudnike; številne druge industrije so prešle pod upravo njegovega kartela.

Z njegovo pomočjo si hoče Nemčija zgraditi novo trgovsko mornarico, ki bo razvažala izdelke nemške industrije po vsem svetu. Njegov genij v organiziranju je v veliki meri pripomogel, da si je nemška industrija kljub ogromni vojni odškodnini, ki jo mora plačati Nemčija, kljub sovražni francoski politiki, ki tišči Nemčijo kjer le more k tlom, opomogla hitreje kakor pa industrije drugih dežel. In Nemčija je izgubila velik del svojih najboljših rudnikov in premogovnikov.

Stinnes se ni zadovoljil s centralizacijo industrije samo v Nemčiji. Posegel je tudi v Avstrijo in Čehoslovakijo. Mnoga podjetja v teh deželah so prišla pod upravo njegovega trusta in s tem je prišla "nemška nevarnost" zopet do balkanskih mej. Nemški industrialci se bodo ugnezidili tudi na Ogrskem in ako le mogoče tudi v Jugoslaviji.

Češki listi so alarmirani radi Stinnesovih aktivnosti in izražajo bojazen, da bo širjenje vpliva nemškega kapitala oslabilo ekonomsko pozicijo malih držav v centralni Evropi in na Balkanu. To se najbrž zgodi. Velike ribe požirajo male in v kolikor se tiče Stinnesovih aktivnosti, mu meje "neodvisnih, osvobojenih" držav niso posebna ovira. Ekonomske neodvisnosti ni. Niti države, kakor je ameriška republika, ki je izmed vseh dežel na svetu ekonomsko še najbolj neodvisna, je občutila odvisnost, ko so zavezniki v zadnji vojni pričeli blokirati Nemčijo. Rusija, ta ogromna država, ki ima v svojih mejah vse, česar potrebuje, je ekonomsko odvisna od drugih držav. Da se razvije njena industrija, daje koncesije tujim kapitalistom in tudi Stinnes jih bo dobil, ako jih že ni. Ekonomska odvisnost malih držav pa se čuti še mnogo bolj. Vsako zaprtje meje sosednih držav spravi tako deželo v krizo.

Kot posamezniki smo odvisni drug od drugega. Isto velja za dežele in narode. Zato, ker se tega zavedamo, smo socialisti. Mi vemo, da bodo na svetu zvladale mnogo boljše razmere le tedaj, če se sprijaznimo z dejstvom ki je vsakemu jasno, da smo drug od drugega odvisni in da moramo radi tega kooperirati med seboj. Postati moramo zaupnejši in iskati bratskih vezi, mesto, da stražimo sedanje rahle stike z ogromnimi armadami in vojnimi mornaricami.

Hugo Stinnes je človek, ki veruje v koncentracijo, v kooperacijo industrije z industrijo. On vrši organizacijsko delo za profite nemških kapitalistov. Kadar bo ljudstvo dovolj pametno, bo koncentriralo svoje energije za ustvarjanje bogastev v prid vsemu ljudstvu in Stinnesi, Fordi, Garyji in Armourji ne bodo več potrebni. Koncentracija v socialistični družbi bo še mnogo popolnejša kakor je v sedanji. Toda to koncentriranje bo v prid vsega ljudstva na zemlji. Kadar se to zgodi, bo beležila zgodovina, da je nastopila socialistična doba. Sedaj smo na pragu prehajanja iz kapitalizma v socializem. Ta proces se bo vršil nekaj desetletij, morda stoletje ali pa tudi več. Razvoj ne dela skokov.

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec:

Leposlovne knjige, romani, povesti in črtice.	
Naša leta, (Milan Pugalj)	1.00
Krpanova kobila. (Jos. C. Oblak)65
Gadjo gnezdo, (Vladimir Levstik) vezana v platno ..	1.00
Kmečke povesti. (Florijan Golar)75
Zajedanci. (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
Anfisa. (Leonid Andrejev), drama v štirih dejanjih ..	.60
Jurkica Agičeva, (Ks. Šandor-Gjalski), povest, 360 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30
Jug. (P. Chochołoušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno	1.60
Vitez iz Rdeče hiše. (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno	1.50
Udovica, (I. E. Tomić), povest, 330 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30
Don Correa, (G. Keller), roman30
Znanstvene razprave, politični in gospodarsko socialni spisi, učne in druge knjige in brošure.	
Za staro pravdo. (Fran Erjavec)60
Naš jezik. (Dr. Joža Glonar), znanstvena razprava o slovenskem jeziku50
Slovenski pravopis. (Dr. A. Breznik)50
Zakon biogeneze. (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
Svetovna vojna in odgovornost socializma. (Etbin Kristan) ..	.80
V novo deželo. (Etbin Kristan)30
V dobi klerikalizma. (Liberatus)20
Katoliška cerkev in socializem30
Kdo uničuje proizvodnjo v malem20
Socijal. knjižnica. (Dva snopiča) in "Naša bogastva" ..	.10
Zadružna prodajalna ali konsum10
O konsumnih društvih15
Razno.	
Najnovejše informacije o dobavi državljanstva Zedinjenih držav40
Spoved papeža Aleksandra VI.20
Ameriški družinski koledar, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 1920, 65c; letnik 1921 mehko vezan 75c; vezan v platno	1.00
"Proletarec", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920	7.00

Angleške knjige.

100%. (Upton Sinclair). Povest patrijota	1.20
The Brass Check. (Upton Sinclair). Studija ameriškega žurnalizma, broširana 60c; vezana v platno	1.30
The Profits of Religion. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese	1.30
"Debs, His Authorized Life and Letters". (David Karsner), vezano v platno	1.20
King Coal. (Upton Sinclair). Povest iz zadnjega štrajka coloradskih premogarjev, vezana v platno	1.20

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

PROLETAREC,

3639 W. 26th St.

Chicago, Ill.

Iz prastarih časov.

Regrat je poznan preko vse severne zone. Vsakemu je poznano njegovo dolgo, široko-rmeno perje. Njegovo ime v angleškem in mnogih drugih jezikih izhaja iz zobčaste forme njegovega perja (v latinskem Leontodon, v francoskem 'dent de lion,' levji zob). V prastarih časih so njegove korenine rabili evropski zdravniki kot pripomoček za odstranitev zapeke in za okrepčanje pljuč. To je danes edina in najboljša sestavina, katera s carscara sagrajo je najboljša garancija za doseči uspehe za vse tiste, ki rabijo Trinerjevo grenko vino. To zmes vsebuje notranja želodčna okrepčila, je varno in ne vsebuje nobenih zastrupljenih snovi, pač pa poviša slast do jedi in pomaga iste prebaviti. Ta zmes vsebuje želodčno-notranja okrepčila, ki so potrebna za dobro zdravje in dosego dolgega življenja. Trinerjevo grenko vino je najboljši pripomoček, ki bi se moral stalno nahajati v zdravniški omariči vsake hiše. Kadar ga kupuješ pri svojem lekarnarju ali trgovcu z zdravili, vprašaj za informacije drugih priznanih Trinerjevih izdelkov — (Adv).

Sloge sedaj ni; ampak če si ti za slogo, ne očitaj drugim, da niso složni, pa delaj za slogo.

Izmed vseh vzrokov narodnega sovraštva je nevednost največji.
—H. Th. Buckle.

Občinstvu priporočamo v naklonjenost krojaško delavnico

Božidar Knafl

1313 West 19th Street

Chicago, Ill.

Tel.: Canal 696.

Cene zmerne delo trpežno in lično
Popravljamo, čistimo in likamo

Trgovina z mešanim blagom

1862-4 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

Zaloga vsakovrstnega blaga, spodnje obleke, čevljev, klobukov in lepotičja za ženske, raznovrstnih ur itd.

Pridite in se prepričajte.

Kdor izreže ta kupon in ga zaeno s tem oglasom prinese seboj, mu damo pri vsakem nakupu 5% popusta.
NE PREZRITE TEGA!

VAZNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje VSAKO TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2 popoldne v dvorani društva Frostomisleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, I. S. Z., se vrši 10. sept. (drugo soboto v mesecu), v klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov.

Organizator.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIJA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležite sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

John Kresse, 396—4th Ave.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruge je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

**EDINI HRVATSKO-SLOVENSKI
FOTOGRAF V CHICAGI, ILL.**

Včelik

UMETNIŠKI FOTOGRAF.

Izdeluje raznovrstne slike, prve vrste delo. Ako vas doslej še noben slikar ni zadovoljil s svojim delom, pridite k meni in spoznali boste, kaj je slikarska umetnost.

Ženitvene in društvene slike so naša specialiteta. Vsako delo hje garantirano.

IVAN VČELIK,

1147 W. 18th Street (Corner May St.)

Šest tehtnih razlogov, zakaj bi morali kupovati

PRI

ALBERT LURIE & CO.,

1810-1820 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

1. Naša je največja department trgovina v Zedinjenih državah. Velika izbira vsakovrstnega blaga.
2. Mi dostavljamo blago na dom v vse kraje v Chicagu in predmestjih.
3. Z nakupi dajemo A. Lurie Co. nakupovadne znamke (trading Stamps), ki pomenijo nadaljne prihranke za odjemalce.
4. Pri nakupovanju v naši trgovini se lahko poslužujete svojega jezika.
5. Oglašujemo dnevno v velikih čeških in drugih listih. S čitanjem teh listov čitate tudi naše oglase, v katerih so oznanjene posebne ponudbe za vsaki dan.
6. Primerjajoč naše oglase z oglasi department-trgovin v glavnem delu mesta boste lahko iznašli, da dobite v naši trgovini potrebščine ceneje kakor pa v trgovinah v doljnem delu mesta.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

**Nervozne,
oslabele
žene,**

ki trpe na bolečinah v križu, v bokih ali na straneh, na senzaciji, ki tlačijo človeka k tlom in dela v spodnjem telesu težo, na glavobolu in neredu pri naravnih funkcijah, dobe od pomoč, ko vzamejo

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Priporočen je za zdravljenje tistih posebnih lastnosti neredov in biranja, ki so jim podvržene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju še danes.
Cena \$1.25.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Ako si želite nabavi ti knjige socialne, povestne ali kake druge vsebine, jih naročite od Proletarca. Eventualni dobiček od prodaje knjig se porabi za pokrivanje stroškov pri listu.

Telefon Canal 4340

Jugoslovanska trgovina s cveticami

V trgovini vedno sveže cvetlice za ples, svatbe, pogrebe itd. Imamo zaprte in odprte avtomobile za krste, poroke, pogrebe in za vse druge potrebe.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Med Throop in Blue Island Ave.

"THE MILWAUKEE LEADER"

Največji Ameriški socialistični dnevnik.

Naročnina: \$6.00 za celo leto, \$3.00 za pol leta in \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 532 Chestnut Street, MILWAUKEE, WIS.

*Slovenecem priporočamo
v posečanje*

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S. R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :

: : : : : Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

CARL STROVER

LAWYER

and

COUNSELLOR

133 W. Washington Street,
CHICAGO, ILLINOIS.

Telefon: Main 3989.

Naročajte najboljši in najbolj razširjen socialistični dnevnik v Ameriki

"THE NEW YORK CALL"

112 Fourth Avenue,
NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljske izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta; \$4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec; samo nedeljske izdaje \$3 na leto. Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol leta \$5; en mesec \$1.25.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim starokrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel s starim krajem,

obrnite se na trdiko

ZAKRAJSEK & CESAREK

70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN,
N. Carolina.